

Hur strukturerades texter

För att strukturera texter använde sig hebréerna bl.a. av symmetri, parallellism och strukturerad repetition. Att studera en texts struktur innebär att identifiera och förklara textens interna struktur. Det här innefattar tre steg:¹

1. Man identifierar enheterna
2. Man analyserar hur delarna arrangerats
3. Tar ställning till vad textens inre struktur avslöjar om dess betydelse, alltså varför har författaren valt den här strukturen, vad vill denne lyfta fram.²

Dorsey lyfter fram behovet att strukturera en större mängd information i mindre greppbara enheter och han citerar andra forskare³ som hävdar att det verkar finnas allmänna karakteristika som delas av alla folk vad gäller förmågan att hantera information vilket avgör när det är dags att dela in en större mängd information i mindre delar.⁴

Att strukturera något i sju delar verkar enligt forskning representera ett medeltal när texter ska struktureras i mindre delar, men allt mellan tre och nio delar är ganska vanligt. Dorsey noterar även Miller⁵ som menar att en struktur på sju – plus/minus två är det allra vanligaste⁶.

Delarna arrangeras på olika sätt.

1. Linjärt innebär att berättelsen framskrider linjärt
2. Symmetriskt enligt t.ex a-b-c- \bar{b} – \bar{a} . Detta mönster kallas också kiastiskt.
3. Parallellt enligt a-b-c- \bar{a} - \bar{b} - \bar{c} ⁷

Hur författaren valt att arrangera sitt material hjälper oss också att förstå vad denne vill betona och lyfta fram. I ett kiastiskt mönster är det ofta det centrala som är klimax, vändpunkten eller höjdpunkten. I ett linjärt eller parallellt schema är det oftast den avslutande enheten som innebär klimax. Walsh betecknar denna som framåtsträvande symmetri^{8,9}.

¹ Dorsey 1999, 16.

² Dorsey 1999, 16.

³ Dorsey citerar Beekman, Callow och Kopeseć 1981, *Semantic Structure of Written Communication*, 14-15.

⁴ Dorsey 1999, 16-17.

⁵ Dorsey hänvisar till: Miller, G. "The Magical Number Seven, Plus or Minus Two: Some limits on our Capacity for Information Processing." *Psychological Review* 63 (1956) 81-97.

⁶ Dorsey hänvisar till följande källor: Beekman, Callow och Kopeseć. *Semantic Structure of Written Communication*, 15. Pickering. *Framework for Discourse Analysis*, 10.

⁷ Dorsey 1999, 17-18.

⁸ Forward symmetry.

⁹ Dorsey 1999, 18. Walsh 2009, 114.

Parallellism

Dorsey anger den engelska biskopen Robert Lowth som den som först intresserade sig för vad han kallade parallellism. Det innebär att han upptäckte att poetiska verser ofta var arrangerade två och två så att den andra raden svarade mot den första. De kunde vara synonyma, antitetiska eller syntetiska.¹⁰

1. I synonyma parallellismer uttrycker raderna samma sak men med olika ord. T.ex i Ps 19:2.

הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֱלֹהִים
וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מְגִיד הַרְקִיעַ:

Himlarna vittnar om Guds härlighet,
himlavalvet förkunnar hans händers verk.

2. I antitetisk parallelism kontrasteras raderna som i t.ex Ps 1:6

כִּי־יֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צְדִיקִים
וְדֶרֶךְ רָשָׁעִים תֵּאבֹד:

Ty HERREN känner de rättfärdigas väg,
men de ogudaktigas väg leder till fördärvet.

3. I syntetisk parallellism så förs tanken vidare i den, något nytt tillkommer i den andra raden. Så t.ex i Ps 23:1

יְהוָה רֹעִי
לֹא אֶחָסֵר:

HERREN är min herde,
mig skall intet fattas.

Lowth's elev John Jebb förde forskningen vidare inom området och gjorde en viktig upptäckt när han upptäckte en fjärde typ av parallellism, nämligen den kiastiska. Denna benämns även den introverta eller koncentrisk strukturen. I denna struktur så motsvarar elementen i den andra raden de som återfinns i den första, men i omvänd ordning, alltså a-b-c-c'-b'-a'. Intresset här fokuseras på de centrala elementen.¹¹

¹⁰ Dorsey 1999, 18. Exemplena jag anför är även de samma som Dorsey använder.

¹¹ Dorsey 1999, 18-19. Walsh 2009, 111.

Müller presenterade 1896 ytterligare ett komplement som han benämner ”sammanlänkning”¹², vilket innebär att ett karakteristiskt drag återfinns såväl i slutet av en enhet som i början av nästa¹³.

Markörer

Det finns, enligt Dorsey, bara tre sätt att markera en enhet:¹⁴

1. Markera enhetens början
2. Markera enhetens slut
3. Forma enheten till en sammanhängande självständig helhet.

Ofta använder de bibliska författarna en kombination av dessa tekniker. Dorsey nämner ”toledotformeln” som en av teknikerna att markera början. Dorsey nämner typiska inledande formler som det starkaste argumentet av alla för att man kan sluta sig till att ett nytt avsnitt börjar¹⁵.

Inclusio innebär en kompletterande teknik vad gäller att strukturera de mindre enheterna i en helhet. *Inclusio* innebär att man låter slutet av en helhet avspegla början. Man gör det genom att återvända till samma ordval eller tema t.ex. Detta uppfattas som en avrundande signal av lyssnarna att nu har enheten förts till sitt slut genom att åter relatera till början. *Inclusio* skiljer sig från den kiastiska strukturen såtillvida att enheterna mellan början och slutet kan ha en linjär eller parallell struktur. *Inclusio* kan alltså se ut enligt följande: a-b-c-d-a', a-b-c-d-b'-c'-d'-a'.¹⁶

De bibliska författarna använder olika kombinationer av linjära, parallella, kiastiska mönster med eller utan att kombinera dessa med *inclusio*. Man kan kombinera ett kronologiskt mönster så att d följer kronologiskt efter c samtidigt som d kan motsvara b på ett annat plan. Alla dessa mönster, det linjära undantaget, kan bara skapas genom att använda olika tekniker för repetition. De parallella mönstren kan underlätta för minnet för åhöraren, men ger även möjlighet att betona, jämföra, kontrastera, repetera, förklara och illustrera. Författaren kan använda den här tekniken för att lyfta fram sin poäng på ett mer subtilt sätt än genom moraliserande kommentarer eller andra förment pedagogiska eller förklarande inlägg¹⁷.

¹² Concatenatio, pearling. Se Dorsey 1999, 19.

¹³ Dorsey 1999, 19.

¹⁴ Dorsey 1999, 21.

¹⁵ Dorsey 1999, 23-24.

¹⁶ Dorsey 1999, 26. Walsh 2009, 110.

¹⁷ Dorsey 1999, 26-29.

Att skriva en berättelse som använder symmetriska mönster på ett skickligt sätt kräver stor skicklighet av författaren och ställer många krav på val av ord och organisering av helheten¹⁸.

När olika enheter vävs samman kan också repetition användas som Müller påvisat. Tillräckligt av repetition av tillräckligt tydliga element från den föregående enheten behöver återfinnas i den följande större helhetens inledning för att sammanlänkningen ska kunna uppfattas¹⁹.

Litteraturförteckning

Dorsey, D. A.

1999 The Literary Structure of the Old Testament. A Commentary on Genesis–
Malachi. Baker Academic. Grand Rapids.

Walsh, J. T.

2009 Old Testament Narrative. A Guide to Interpretation. Westminster John Knox
Press. Louisville, Kentucky.

¹⁸ Dorsey 1999, 31.

¹⁹ Dorsey 1999, 32-33.